

О. Я. Жураківська
Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

В умовах кредитно-модульної системи навчання самостійна робота студента є однією з головних форм навчального процесу і спрямована на розвиток особистості майбутнього фахівця, формування його як творця, здатного не лише самостійно здобувати знання, а й реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення. На кафедрі анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» використовуються різні форми аудиторної і позааудиторної самостійної роботи. Правильна організація самостійної роботи забезпечує повноцінне засвоєння програмного матеріалу з анатомії людини, відповідних практичних навичок, отримання додаткової наукової інформації та спонукає студентів до самоосвіти. Ефективність самостійної роботи залежить від сучасних методичних форм і методів її реалізації на тлі об'єктивного систематичного особистого та викладацького контролю.

Ключові слова: самостійна робота студентів, анатомія людини, студентський науковий гурток.

Якісна освіта є запорукою майбутнього країни, важливою складовою її національної ідентичності та державного добробуту. В сучасних умовах соціально-економічного реформування України одним із пріоритетних напрямків є вдосконалення системи освіти в рамках єдиного Європейського стандарту [2, 3]. Серед найбільш впливових чинників впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищу освіту України є: глобалізація ринку праці, створення єдиного інформаційного суспільства, висока конкуренція на ринку освітніх послуг, прогресивне зростання міграції студентів, викладачів та науковців вищих навчальних закладів на ринку освіти і працевлаштування, проблема міжвузівської конвертації дипломів [2]. В умовах кредитно-модульної системи навчання до нових завдань сучасної вищої медичної освіти належать: навчання не предмету, а спеціальності; формування у майбутніх фахівців ідейного світогляду, відповідальності за свої дії; розвиток аналітичного і проектного професійного мислення майбутніх фахівців, їх творчого потенціалу; сприяння становленню системи ціннісно-сміслових підстав професійної діяльності, без наявності яких вона не може здійснюватися як відповідальна соціальна практика [3].

Основна частина. Нові шляхи в організації кредитно-модульної системи освіти сприяють підняттю на інший рівень і значущості самостійної роботи студента (СРС), яка спрямована на розвиток особистості майбутнього фахівця, формування його як творця, здатного не лише самостійно здобувати знання, а й реалізувати їх відповідно до практичних вимог сьогодення. У сучасному освітньому процесі немає проблеми більш важливої та складної, ніж організація СРС, оскільки остання поступово перетворюється на провідну форму організації навчання [4]. СРС є основним способом оволодіння навчальним матеріалом і пізнавальною самостійною роботою студента. Вона присутня в кожному виді навчальних занять, а мета викладача полягає в тому, щоб активізувати і керувати цією діяльністю, створити для неї сприятливі умови за рахунок комплексу організаційно-педагогічних заходів. СРС домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після практичної підготовки та дозволяє розглядати накопичувальні знання як об'єкт власної діяльності студента. СРС розглядають як метод навчання, як форму організації діяльності студента, як вид практичної і пізнавальної його діяльності [5]. Педагогічна сутність СРС медиків полягає в тому, щоб навчити їх самостійно мислити; планомірно і систематично працювати; формувати власний стиль розумової діяльності; розвивати ініціативних, цілеспрямованих і творчих спеціалістів, які мають високий рівень теоретичної і практичної підготовки та вміють приймати важливі рішення, від яких буде залежати життя пацієнта.

Враховуючи вищевикладене, метою статті є розкриття необхідності використання різних форм самостійної роботи студента на кафедрі анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» для виховання мислячого високопрофесійного фахівця.

У процесі підготовки майбутнього лікаря на СРС на кафедрі анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» відводиться 25-30% загального погодинного навантаження на одного студента. Викладачами кафедри створено робочі програми із зазначенням форм і видів самостійної роботи.

СРС передбачає виконання індивідуальних завдань студентами як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час.

До аудиторної роботи студентів належить вивчення та препарування трупного матеріалу під керівництвом викладача. На початку заняття викладач акцентує увагу студентів на особливостях топографії та макробудови досліджуваного органа, особливостях доступу до нього на трупному матеріалі. Студенти під час виконання даного завдання керуються інструкціями, поданими в методичних рекомендаціях до практичних занять та віртуальними програмами створеними викладачами кафедри, що відображають шари людського тіла у різних ракурсах. Згадані програми дають можливість досліджувати тіло людини на різних рівнях, відобразити окремі анатомічні утворення (м'язи, судини, нерви, органи) відносно скелету та одне відносно одного. Із загальними закономірностями пошарової будови перед дослідженням препаратів студент може познайомитись також під час перегляду відеосюжетів, які демонструють процес препарування поверхневих структур і глибоко розміщених органів. Самостійне виконання студентами даного виду аудиторної роботи формує у них практичні навички роботи з трупним матеріалом, засвоєння яких пізніше контролюється та оцінюється викладачем.

Позааудиторна форма СРС включає підготовку структурно-логічних схем лекцій, таблиць, написання рефератів, повідомлень та доповідей, розв'язання нестандартних ситуаційних задач, тощо. Упродовж всього періоду вивчення анатомії людини студентам пропонується у вигляді самостійної роботи підготувати оригінальні схеми, рисунки, таблиці з модулів, які вони вивчають, що, в свою чергу, розвиває у них творчий підхід до вивчення анатомії, допомагає більш глибокому засвоєнню матеріалу. Високоякісні ілюстративні матеріали поповнюють демонстраційний навчальний матеріал кафедри, а студентам, які їх виготовили, додаються заохочувальні бали за самостійну роботу з даного модуля.

Особливу увагу на кафедрі приділяють студентам, які випереджають інших в знаннях та беруть участь у предметних олімпіадах, наукових конференціях, дослідній роботі. На кафедрі активно працює студентський науковий гурток. Кращі студенти-гуртківці презентують результати своєї наукової діяльності на щорічному міжнародному науковому конгресі студентів і молодих вчених, який проходить в Івано-Франківському національному медичному університеті, зазвичай, отримують призові місця. Окрім того, вони беруть активну участь у різноманітних студентських наукових форумах, які проходяться в Україні та за її межами, всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт. За призові місця, здобуті на міжнародних студентських наукових конференціях, всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, додаються додаткові заохочувальні бали за дисципліну. Це формує зацікавленість і мотивацію у студентів до вивчення анатомії людини за рахунок клінічної ситуації. Такий підхід дозволяє конкретизувати перелік знань і умінь необхідних студентам для продовження навчання на старших курсах, для практичної діяльності лікаря та встановлює міждисциплінарні зв'язки.

Кожного дня на кафедрі з 17:00 надаються консультації черговим викладачем. Тому кожен студент має можливість задати питання, які викликають труднощі при самостійному вивченні тем та отримати вичерпну відповідь на них.

Висновок

На кафедрі анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» використовують різні форми СРС. Правильна організація СРС забезпечує повноцінне засвоєння програмного матеріалу з анатомії людини, відповідних практичних навичок, отримання додаткової наукової інформації та спонукає до самоосвіти. СРС сприяє розвитку творчої активності, вмінню використовувати знання при вирішенні життєвих ситуацій, наближує студентів до реальної медичної практики, доводить необхідність глибокої теоретичної підготовки для вирішення конкретних медичних ситуацій. Ефективність СРС залежить від сучасних методичних форм і методів реалізації на тлі об'єктивного систематичного особистого та викладацького контролю.

Список літератури

1. Goncharova N. G. Novitni форми samostijnoї roboti studentiv pri pidgotovci majbutnih likariv na kafedri normal'noї fiziologii / N. G. Goncharova, G. I. Bessarab, V. M. Omel'janchik [ta in.] // – Ternopil', 15–16 travnja, - 2014. – S. 190 – 193.
2. Knjazevich-Chorna T. V. Osobliva rol' lekcii pri vikladanni teoretichnih disciplin studentam-inozemcjam u vishhijh medichnijh zakladah / T. V. Knjazevich-Chorna // Galic'kij likars'kij visnik – 2013. – №1. – S.104-105.

3. Koval'chuk L. Ja. Rezul'tati realizacii novitnih metodik organizacii navchal'nogo procesu v Ternopil'skomu derzhavnomu medicnomu universiteti im. I.Ja. Gorbachevs'kogo ta plani na majbutne / L. Ja. Koval'chuk // *Medichna osvita*. – 2012. – № 2. – S. 11 – 17.
4. Pro organizaciju navchal'nogo procesu u vishnih navchal'nih zakladah – Zakonodavstvo Ukraïni, - 2012. – Rezhim dostupu: World Wide Web. – URL <http://zakon2.rada.gov.ua.\laws\show\z0173-93>.
5. Chornij N. V. Organizacija samostijnoj roboti studentiv v umovah kreditno-modul'noj sistemi navchannja / N. V.Chornij, N. V. Manashhuk // – Ternopil', 15–16 travnja, - 2014. – S. 119 – 120.

Реферати

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА

Журакивская О. Я.

В условиях кредитно-модульной системы обучения самостоятельная работа студента является одной из главных форм учебного процесса и направлена на развитие личности будущего специалиста, формирование его как профессионала, способного не только самостоятельно получать знания, но и реализовать их в соответствии с практическими требованиями сегодняшнего дня. На кафедре анатомии человека, оперативной хирургии и топографической анатомии ГБУЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет» используются различные формы аудиторной и внеаудиторной самостоятельной работы. Правильная организация самостоятельной работы обеспечивает полноценное усвоение программного материала по анатомии человека, соответствующих практических навыков, получение дополнительной научной информации и побуждает студентов к самообразованию. Эффективность самостоятельной работы зависит от современных методических форм и методов ее реализации на фоне объективного систематического личного и преподавательского контроля.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, анатомия человека, студенческий научный кружок.

Стаття надійшла 2.03.2015 р.

ORGANIZATION OF STUDENTS' INDIVIDUAL WORK IN THE STUDY OF HUMAN ANATOMY

Zhurakivska O. YA.

Student's individual work is one of the main forms of educational process in a credit-module system and is aimed to develop the personality of future specialist, to form a creative student, who can either acquire knowledge himself or realize information according to nowadays practical demands. Different forms of class and extracurricular individual work are used at the Department of Human Anatomy, Operative Surgery and Topographic Anatomy of SHEE "Ivano-Frankivsk National Medical University". The correct organization of individual work provides a complete mastering of program material at human anatomy, appropriate practical skills, getting additional scientific information and encourages students to self-education. The effectiveness of individual work depends on modern methodical forms and methods of their realization on the background of systematic academic and self-control.

Key words: students' individual work, human anatomy, students' scientific workshop.